

ODNAUČENÍ ZLOZVYKŮ

Pracovní list pro praktické lekce s Františkem Šustou; www.treninkjerozhovor.cz

POZOR, TENTO LIST SLOUŽÍ PRO ŘÍZENÉ LEKCE S INSTRUKTOREM, nikoliv jako návod na doma ☺

Pověřivé chování

Pane Robe, zachraňte mě! Přeložte mé Border kofii do rodného „borderdialektu“ větu: „Prostě jenom sedni!“

F. Šusta

MĚJTE STÁLE NA PAMĚTI, ŽE JEDINÝ, KDO VE DVOJICI ČLOVĚK A PES VÍ, CO JE SPRÁVNĚ/ŠPATNĚ, JE ČLOVĚK. PRO PSA EXISTUJE JEN ÚSPĚŠNĚ/NEÚSPĚŠNĚ. A POKUD JEHO ZLOZVYK POKRAČUJE, PAK JE PRO NĚJ Z NĚJAKÉHO DŮVODU ÚSPĚŠNÝ.

Problémová chování jsou problémem jen pro nás. Pro zvíře je to prostě jen chování a to má vždy nějaký význam. Buď to jím získává hmotnou odměnu, nebo díky němu uniká nějakému nebezpečí, i když třeba jen

domnělému. Než budete pokračovat dál, odpovězte si, o který případ se u Vás jedná.

Otázka č.1: CO PŘINÁŠÍ Vašemu psovi jeho problémové chování, resp. CO HO POSILUJE, že nezmizelo samo? Vyberte:

- A) Hmotná odměna** (dokonce i když už dlouho odměnu nedostal, ale dřív, třeba jen z nepozornosti, několikrát ano. I tak se jeho zlozvyk mohl upevnit.)
- B) Odvrácení nebezpečí**, - pes vrčí, prchá, krčí se a tím zastavuje problém nebo se od něj vzdaluje

Je-li Vaše odpověď B, pak dál pokračujte s listy STRACH A AGRESE. Pokud je Vaše odpověď A, pokračujte zde další otázkou.

Pokud Váš pes získává (nebo alespoň získával) svým problémovým chováním nějakou odměnu, může se jednat i o tzv. pověřivé chování, tedy něco, co si pes spojil se správnou odpovědí během učení nového cviku. Pověra vzniká obvykle tak, že pes při učení krom správného chování nabídne „něco navíc“ a je-li za to odměněn, nabízí odted' vše pohromadě jako jeden celek. Pověra se obvykle spojuje jen s jedním nebo několika konkrétními cviky.

Otázka č.2: Zaškrtněte variantu, která odpovídá skutečnosti:

Můj pes své problémové chování dělá:

- A) Pořád, popř. kdykoliv vidí odměny nebo když není pod povel.
- B) Jen při jednom konkrétním cviku či cvicích

Je-li Vaše odpověď A, pokračujte zde dále. Pokud je Vaše odpověď B, pokračujte až na protější stránce, otázkou č. 4.

Pokud náš pes vykazuje obtížné chování, aby tak získal připravenou odměnu (např. si ji „vyštěkává“) je nejlepším řešením naučit ho jiné, přijatelné chování, kterým onu odměnu dostane. Tato technika se nazývá DRI (Differential reinforcement of incompatible behavior) a má následující zásady: Náhradní chování, musí 1) plnit stejnou funkci, jako původní (stejný prim. reinforcer - vysvětlení viz praktické lekce nebo listy STRACH A AGRESE), 2) přinášet alespoň stejný či větší zisk, než původní, 3) být pro zvíře snadnější, než původní (ideálně něco, co už umí).

Úkol č.3: Pokud je DRI vhodná pro Váš případ, vymyslete si chování, které bude vyhovovat všem třem výše uvedeným zásadám. To teď budeme trénovat. Pamatujte, dokud chceme psa naučit DRI, musí být toto chování pro psa na počátku tréninku výhodnější - tedy hodně odměňováno. Až později, kdy pochopí, můžeme množství odměn snížit.

Zvoleným neslučitelným chováním (DRI) bude.....

Postup, kterým ho psa naučíme bude (napište několik kroků při učení - plán shapingu)

.....
.....
.....
.....

Otázka č. 4: Pokud se ve Vašem případě jedná o pověřivé chování, musíte se rozvzpomenout, ve které fázi nácviku vzniklo, t.j. na kterém kroku shapingu. Pověru odstraní, pokud se v nácviku vrátíte až do posledního kroku před tím, kde pověry vznikla, a odtud nacvičíte cvik znovu, ale bez pověry. Této technice se říká „návrat do školky“ (Back to kindergarten).

Pověry vznikla v následující fázi nácviku.....

Takže při jejím odstraňování se musíme vrátit o krok před ní, tedy do fáze

.....

Odtud půjde náš nácvik po následujících krocích

.....
.....
.....
.....

Příklad správné definice: Pověrou je vyštěkávání během couvání od psovoda. Pes začal štěkat, když jeho dráha couvání byla delší, než dva metry. Pro její odstranění tedy začneme na jednom až jednom a půl metru. Postup bude takový, že psa několikrát odměníme za krátké couvání do jednoho a půl metru, při kterém štěkat nejspíš nebude. Po-té, co získal dost úspěchů, prodloužíme na dva metry. Pokud neštěknul, pokračujeme dál. Pokud štěknul, neodměňujeme (nejen pamlskem, ale ani přivoláním či jiným pozitivně posíleným úkolem). Podíváme se stranou, nereagujeme a další povel dáme nejméně po pěti vteřinách a rozhodně až poté, co pes neštěká a věnuje nám pozornost. Nový požadavek na „couvej“ bude odměňován na kratší vzdálenosti, než té, při které štěkání nastalo. Až po několika úspěšných pokusech na kratší vzdálenosti se vrátíme na kritickou délku.)

RADA NA KONEC: Stále si opakujte, že dobře/špatně je náš vynález. Pes je jen úspěšný/neúspěšný. A také zapomeňte na větu „On moc dobře ví, co má dělat.“ Pokud požadovanou věc dělá pes špatně, pak určitě „dobře neví.“ A tak, jako vše je nejdřív třeba vysvětlit a až pak testovat, tak i Vy dopřejte svému psu nejdřív hodně snadných a úspěšných pokusů, na kterých si ověří v klidu nová pravidla hry. Až potom mu můžeme dát těžší úkol, na kterém se ukáže, co pochopil.

PŘEJU HODNĚ ZÁBAVY A ÚSPĚCHŮ při nápravě zlovyků!